

**Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради**

Факультет дошкільної освіти та музичного мистецтва
Кафедра природничо-математичної, світоглядної освіти
та інформаційних технологій

**Методичні рекомендації для підготовки
до семінарських занять та самостійної роботи**

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

УПОРЯДНИК: Галина ГОЛЯ, доктор філософії у галузі 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки; старший викладачка кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій

Луцьк – 2025

УДК 94(477)(072)

Історія та культура України : методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи / уклад. Галина Голя, Луцьк, 2025. 87с.

Рецензенти:

Іван Рудянин – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України та археології Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Ірина Ковальчук – кандидат філософських наук, начальник навчально-методичного відділу Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Розглянуто на засіданні кафедри природничо-математичної,
світоглядної освіти та інформаційних технологій
Протокол № 2 від 16.10.2025

Схвалено до друку вченою радою факультету дошкільної освіти
та музичного мистецтва КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Протокол № 2 від 21.10.2025

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи з Історії та культури України призначені для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти і спрямовані на поглиблення знань, отриманих під час лекційного курсу, а також на формування навичок самостійного аналізу історичних процесів і культурних явищ. Посібник містить тематичний план семінарських занять, перелік питань для обговорення, дискусійні, пошукові завдання, завдання для самостійної роботи, тематику індивідуальних завдань, рекомендований список літератури та критерії оцінювання з кожного виду роботи. Особлива увага приділяється розвитку умінь працювати з історичними документами, культурними артефактами та формуванню критичного мислення.

© Комунальний заклад вищої освіти
«Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради, 2025 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	5-6
------------	-----

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ ВІД ДАВНІХ ЦИВІЛІЗАЦІЙ ДО ПОЧАТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ

Семінарське заняття №1. Етапи та особливості формування історико-культурного простору України.....	7-9
Семінарське заняття №2. Особливості етногенезу українського народу.....	10-13
Семінарське заняття №3. Державний устрій і соціально-економічний розвиток Київської Русі.....	14-18
Семінарське заняття №4. Культура Київської Русі.....	19-22
Семінарське заняття №5. Культурний розвиток Галицько-Волинської держави часів Данила Галицького.....	23-26
Семінарське заняття №6. Польська експансія на українських землях.....	27-30
Семінарське заняття №7. Національно-визвольний рух у другій половині XVI - середині XVII ст. Держава Богдана Хмельницького.....	31-34
Семінарське заняття №8. Соціально-економічне та політичне становище Південної, Правобережної та Західної України у XVIII ст.....	35-38
Семінарське заняття №9. Українське козацьке бароко.....	39-42
СУСПІЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНИ У XIX-XXI СТ.	

Семінарське заняття №10. Суспільні течії та рухи Наддніпрянської України в XIX ст.....	43-46
Семінарське заняття №11. Українські землі в роки Першої світової війни.....	47-49
Семінарське заняття №12. Українська революція 1917–1921 рр.....	50-53
Семінарське заняття №13. «Політика воєнного комунізму». Голод 1921–1923 рр.....	54-57
Семінарське заняття №14. Культура України в роки революційних змагань на початку XX ст.....	58-61
Семінарське заняття №15. Нацистський окупаційний режим і рух Опору в Україні.....	62-64
Семінарське заняття №16. Повоєнний сталінський режим та відбудова народного господарства.....	65-68
Семінарське заняття №17. Соціально-економічний розвиток і культурне життя України в 2005–2013 рр.....	69-72
Семінарське заняття №18. Російсько-українська війна: державний та культурний геноцид в Україні.....	73-76

Семінарське заняття №19. Основні європейські тенденції у розвитку освіти, науки та культури.	77-80
Критерії оцінювання семінарських занять.....	81
Самостійна робота студента. Змістовий модуль 1.....	82-83
Самостійна робота студента. Змістовий модуль 2.....	84-85
Індивідуальне завдання	86-87

Вступ

У сучасних умовах – коли Україна переживає глибокі суспільні трансформації та веде боротьбу за свою незалежність і культурне існування – знання власної історії набуває не лише освітнього, а й світоглядного, і навіть оборонного значення. Вивчення історії українського народу дає змогу усвідомити витoki державності, закономірності суспільного розвитку, духовні традиції, морально-етичні засади та культурні досягнення, що становлять основу української ідентичності.

Метою освітнього компонента «Історія та культура України» є формування у здобувачів освіти цілісного уявлення про історичний розвиток українського суспільства та культурну спадщину як основу для морального, національно-патріотичного й естетичного виховання дітей дошкільного віку. Саме семінарські заняття є однією з найважливіших форм освітнього процесу. Вони доповнюють лекційний курс, дозволяючи студентам не лише засвоїти історичний матеріал, а й активно осмислити його, критично проаналізувати події минулого, сформувати власну позицію.

У вивченні історії та культури України, семінар виступає містком між знанням і мисленням, між інформацією та її осмисленням. Це простір, де народжується історична культура особистості – здатність аналізувати минуле, співвідносити його з сучасністю, бачити закономірності суспільного розвитку.

Семінар є основним середовищем формування історичної компетентності, яка включає: знання історичних фактів і процесів; розуміння історичного контексту; уміння інтерпретувати минуле на основі джерел; усвідомлення впливу історії на сучасність; здатність формувати власну оцінку історичних явищ. Саме на семінарах студент навчається мислити історично: бачити причинно-наслідкові зв'язки, розуміти мотивацію історичних діячів, оцінювати події з точки зору їхнього впливу на розвиток суспільства.

На семінарах студенти виконують завдання різних типів – від репродуктивних (аналіз подій, характеристика постатей) до творчих і дослідницьких (робота з історичними документами, створення презентацій, історичних реконструкцій, дебатів).

Посібник містить такі види завдань:

- Тематичні плани семінарських занять.
- Питання для обговорення – допомагають студентам підготуватися до змістовної дискусії.
- Завдання для дискусій – спрямовані на розвиток критичного мислення та навичок аргументації.
- Робота з документами та історичними джерелами – навчання аналізу історичних джерел, усвідомлення контексту подій і позицій їхніх учасників.

- Творчі завдання – стимулюють самостійність, дослідницький інтерес і творче осмислення історичного процесу.

Поєднання традиційних і інтерактивних форм навчання – дискусій, роботи з документами, аналізу історичних джерел, творчих проєктів – створює умови для глибшого засвоєння історичного матеріалу, а також для формування вмінь застосовувати історичні знання у сучасному суспільному контексті.

Посібник має на меті не лише допомогти студентам у підготовці до семінарських занять, а й сприяти вихованню громадянина, який усвідомлює цінність історії свого народу, шанує його культурну спадщину й здатний до критичного осмислення минулого задля побудови майбутнього України.